

Da se bomo bolje poznali DO INA NAFTA LENDAVA članica PS Petrokemija

Z delovno organizacijo INA Nafta Lendava je naša sestavljena organizacija že dolgo povezana, sicer pa drugače niti ne bi moglo biti; Nafta Lendava črpa in predeluje nafto, Petrol pa jo distribuira. Poleg tega bo tudi INA Nafta Lendava pristopila v poslovno skupnost Petrokemija, kar je dodatni razlog, da jo nekoliko natančneje predstavimo.

Naš sogovornik je bil predsednik poslovnega odbora INA Nafta Lendava dipl. inž. Jože HAJDINJAK.

Nafta Lendava je lani slavila 40-letnico obstoja, v njej združuje dela in naloge 1150 delavcev, ki delajo v petih temeljnih organizacijah — Raziskave in proizvodnja nafte in plina, Rafinerija, Petrokemija — proizvodnja metanola, formalina, lepil, Energetika, ki nima svojega tržnega proizvoda, ampak oskrbuje ostale TOZD z energetskimi mediji, Strojne delavnice, ki se ukvarjajo z vzdrževanjem in s proizvodnjo opreme za naftno industrijo ter Delovna skupnost skupnih služb z vsemi funkcijami.

Kam pa segajo dejanski začetki proizvodnje nafte na tem ozemlju?

Nafto so našli v teh krajih leta 1788. Organizirane raziskave segajo v leto 1860, ko je grof Festetic iz Čakovca dobil raziskovalno in pridobivalno koncesijo; nadaljevale so se v stari Jugoslaviji, pa tudi med II. svetovno vojno. Takrat so se ukvarjale s to dejavnostjo italijansko-madžarske, madžarsko-nemške in nemško-italijanske družbe in pri delu dosegle tudi uspehe, saj so med drugim odkrile naftno polje Petišovci in plinsko polje Dolina.

Po vojni je bilo v okviru naftne industrije Jugoslavije ustanovljeno podjetje Izvori nafte Lendava, ki je predvsem iskalo ter proizvajalo nafto in plin. Proizvodnja je rasla vse do leta 1953, po tem letu pa ni

so odkrili novih polj in proizvodnja je začela padati. Tako je bilo vse do leta 1963, ko smo prenehali raziskovati. Glavni razlog za ta korak je bil materialne narave. V zveznem fondu ni bilo več denarja za te namene, proizvodnja nafte pa nam je premalo prinašala.

Priključili smo se SOZD INA.

Zakaj prav INI?

Imeli smo lastno rafinerijo in prve zemetke petrokemije, v katero smo usmerjali svoj razvoj, a ker se je SOZD INA prav tako ukvarjala z rafinerijsko in petrokemijsko dejavnostjo, smo videli svoj razvoj pri njej.

V vaši delovni organizaciji ste nameravali graditi novo rafinerijo in v ta namen ste kupili že opremo. Toda potem ste naleteli na težave.

Leta 1973—1975, ko smo se začeli pogovarjati o nakupu opreme, je rafinerija dajala največji dohodek. In človek planira tisto, kar nosi največ de-

narja. Izračunali smo, koliko nafte bomo predelali in koliko je bomo lahko prodali ter se odločili, da bomo gradili rafinerijo in pristopili k naftovodu. Že takrat, ko smo si prizadevali, da bi bilo vse čim prej urejeno, so se začele pojavljati tendence, ki gradnji niso bile v prid. V svetu se je pojavila energetska kriza, nafta se je nekajkrat podražila, poraba zmanjšala, vendar smo mislili, da se nas vse to prav nič ne tiče. Toda leta 1979 je kriza dosegla tudi nas.

Oprema, ki smo jo dobili, je ostala zapakirana, tako kot so jo pripeljali. Dejansko niti zdaj še ni naša, saj leži v carinskem skladišču, ki je sicer znotraj Nafta Lendava, a ne moremo do nje. Seveda pa odplačujemo zanjo kredite, ki smo jih najeli.

Potem ste se odločili, da jo boste prodali.

Ko smo se v Sloveniji odločili, da rafinerije ne bomo gradili, smo v Nafti Lendava iskali kupca za opremo. Poskušali smo sami, pa skupaj z INO, nato s SMELTOM, ki je dejansko našel možnost za prodajo na Kitajsko in sodeloval pri podpisu pogodbe.

Prodaja je po eni strani pozitivna, po drugi pa ne. Pozitivna zato, ker je oprema, ki leži na dvorišču, vsak dan manj vredna, negativna pa zato, ker smo vložili v nakup mnogo več denarja, kot ga bomo dobili nazaj. 10% vsote dobimo dvajset dni po datumu, ko bo pogodba postala veljavna, 75% ob dobavi opreme, torej od devetega do petnajstega meseca po podpisu pogodbe, zadnjih 15% pa ob prevzemu naprav.

Kakšni pa so načrti vaše delovne organizacije za prihodnost?

Takole smo rekli — nove rafinerije ne bo, tudi velikih investicij ne, ker ni denarja, načrtujemo pa razvoj na področju rafinerijske dejavnosti. Zato bomo obdržali staro rafinerijo in razvijali takoimenovano to-

pilaško rafinerijsko predelavo primarnega bencina v specialne proizvode, ki jih potrebuje jugoslovanska industrija.

V petrokemiji imamo metanol in formalin, ki še vedno predstavljata polysurovino in na njuni osnovi nameravamo razvijati finalizacijo, za katero vidimo trg v Jugoslaviji in tudi v tujini.

Največje možnosti imamo v strojni industriji, obenem je potrebnega za vlaganje v novo opremo na tem področju najmanj denarja. Proizvode bi pošiljali porabnikom po vsej državi, zlasti npr. Naftagasu iz Novega Sada, ki jih mora zdaj uvažati.

Seveda pa računamo tudi z našo novo delovno organizacijo Raziskave nafte in plina. V njeno delo že zdaj intenzivno vlagamo in računamo, da bomo v tem srednjeročnem obdobju odkrili eno ali dve naftno-pliniski polji.

Delate povsem samostojno, ali ste močno povezani z INO?

Raziskujemo popolnoma samostojno, vse aktivnosti s tega področja potekajo iz naše delovne organizacije, trošimo pa družbeni denar iz Slovenije, ki se združuje v okviru ISNAP, lastna sredstva, ki jih ustvarimo v temeljni organizaciji, ter sredstva, ki jih izdvaža SOZD Petrol. Ker pa nimamo dovolj strokovnega kadra, ga angažiramo pogodbeno, INA Naftaplina, INA Projekt Zagreb, Geološki zavod Ljubljana, Geofizika Zagreb pa so naši glavni sodelavci.

V čem ste pa povezani z INO?

Z njo nas povezuje domača nafta, ki je predelamo nekaj čez 300 tisoč ton letno, dobimo pa jo s Podravine in Posavine. Povezani smo še na področju petrokemijske industrije, pa z našo strojno industrijo, saj pošiljamo veliko proizvodov TOZD Strojne delavnice INA Naftaplina. Za INA Naftaplina

opravimo tudi veliko remontov. Po drugi strani smo velik porabnik ureje, proizvoda Petrokemije Kutina in povezani smo tudi z Rafinerijo Reka in Sisak.

Kakšna pa je povezava s tema dvema rafinerijama?

Z njima se dogovarjamo o kvaliteti in količinski proizvodnji, koliko bo kdo predelal glede na kapacitete in transport.

In kakšni so medsebojni odnosi?

Ne bi rekel, da so slabi, čeprav želimo vsak zase nekaj več doseči, naši interesi pa so enaki ali celo konkurenčni.

Kaj vas je pa v glavnem navedlo k odločitvi, da boste pristopili k poslovni skupnosti Petrokemija?

Omenil sem že, da nameravamo postati topilaška rafinerija, petrokemija pa potrebuje topila. To je prvi razlog. Drugi je v tem, da bomo metanolski del petrokemije naprej razvijali in delo koordinirali. Imamo primarni bencin, ki je potreben petrokemiji, nenazadnje je pomembna koordinacija razvoja, ki smo jo v preteklosti morda preveč zanemarjali.

Obstaja bojazen, da bi vas nova povezava pripeljala v kakršnakoli nesoglasja z INO?

Mislím, da ne. Smo člani poslovne skupnosti Petrokem Zagreb, ki ima pravzaprav podobne cilje kot slovenska Petrokemija. V Petrokemu so tudi koprski Iplas, vse rafinerije, INA Naftaplín, rekel bi — vsa hrvaška petrokemija in cela predelava.

Med obema skupnostma ne vidimo konkurenčnosti, niti ena druge ne izključujeta, temveč se dopolnjujeta.

Vaša temeljna organizacija Raziskave naj bi se priključila SOZD Petrol in če bo drugi referendum uspel, boste v dveh sestavljenih organizacijah.

Ta temeljna organizacija opravlja raziskave v Sloveniji, a v skladu z zakonom o energetiki je SOZD Petrol nosilec naftnoplinskega gospodarstva Slovenije in zato zadolžen tudi za to delo. Tu so bili tudi vzroki, da smo iskali skupno pot, čeprav sicer že leta sodelujemo. Ker se sama temeljna organizacija ne more priključiti, se bo priključila delovna organizacija INA Nafta Len-

Pogled v preteklo leto

Ob koncu februarja smo spet polagali obračun za preteklo leto, ki se odraža v zaključnih računih in poročilih, na zborih delavcev pa o njih razpravljamo in jih podrobneje analiziramo ter se obenem ozremo tudi v prihodnost. V glasilu bomo objavili le pomembnejše, predvsem o tem, kar je družba od nas pričakovala in za kar nas je zadožila, obenem si bomo ogledali glavne finančne rezultate, ki kažejo našo uspešnost.

Najprej se bomo omejili na preskrbo z naftnimi derivati in zemeljskim plinom.

In kakšne so bile poglavitne značilnosti?

V leto 1985 smo stopili brez prejšnjih administrativnih ukrepov (bonov, administrativnih omejitev porabe plinskega olja...), zaradi zakasnelega uvoza surove nafte, ki je bila namenjena letu 1984, smo imeli nekoliko večje predhodne zaloge surove nafte in naftnih derivatov. Energetska bilanca za leto 1985 je bila dokaj ostro začrtana in če bi nafto dobivali enakomerno ter v celoti po predvidenih količinah, ne bi bilo posebnih oskrbovalnih problemov. Žal pa so se ponovile težave prejšnjih let, ko zaradi deviznih problemov nismo uvozili predvidenih količin, zlasti pa nismo mogli uvažati ena-

komerno. Zato tudi v rafinerijah niso niti v celoti niti enakomerno realizirali naloga. Ob tem je razumljivo, da smo imeli občasno z vsemi naftnimi derivati velik problem pri oskrbi tržišča, nekaterih naftnih derivatov pa vse leto ni bilo dovolj. Najtežje je bilo z gorivom za reaktivne motorje, s srednjimi destilati in tekočim naftnim plinom. Kljub vsem težavam pri nabavi naftnih derivatov in poslovanju, ki se je odvijalo praktično brez zalog in kljub temu, da rafinerije niso izpolnjevale obveznosti iz energetske bilance, smo uspeli zagotoviti trgu 1.718.000 ton vseh vrst naftnih derivatov, kar je za 63.000 ton ali skoraj 4 % več kot leto poprej in kar je v skupni količini toliko, kolikor je bilo predvideno v energetske bilanci za leto 1985.

Tudi pri zemeljskem plinu v letu 1985 ni šlo vse tako, kot je bilo zastavljeno v začetku leta. Izjemno težak položaj je nastal februarja in marca, ker je dobavitelj iz Sovjetske zveze skrčil dogovorjene dobave celo do 70 %. Iz zagate smo si pomagali s popolnim izčrpanjem zaloga iz podzemeljskega skladišča v Avstriji in precejšnjim posojilom plina pri avstrijskem

dava za področje raziskav in proizvodnje. To se pravi, da se bo Nafta Lendava zaradi interesa temeljne organizacije vključila v SOZD Petrol, medtem ko bo z vsemi drugimi dejavnostmi ostala v sestavi INE.

Kako pa je pri vas razvito samoupravljanje? Sodelujejo delavci aktivno, ali samo dvigajo roke?

Nafta Lendava je ena najstarejših delovnih organizacij v naši občini in lahko rečem, da je med tistimi, ki so imele najvišje razvito samoupravljanje. Zato nikakor ne bi mogel reči, da ljudje samo dvigajo roke, ali da bi kdorkoli lahko manipuliral z odločitvami, ampak mora vsakdo upoštevati mnenje samoupravnih organov.

Imate dovolj delovne sile, se morate boriti s fluktuacijo?

Občina Lendava ima višek delovne sile, tako da nimamo problema niti z visoko kvalificiranim, niti z nekvalifici-

ranim kadrom. Pa tudi fluktuacija ni velika. V samem kraju je malo možnosti za zaposlovanje, tako da ljudje že zaradi tega ostajajo. Fakultetno izobraženega kadra bi potrebovali več kot ga imamo. Zato dajemo tudi štipendije in na raznih šolah imamo preko sto štipendistov.

Kako pa šolate delavce, ki delajo na naftnih poljih in v rafineriji, saj pridejo verjetno brez ustrezne izobrazbe?

Zdaj se šolajo v srednješolskem centru v Lendavi, kjer imamo šolo za strojno in ekonomsko stroko, pa tudi poklicno šolo, v preteklosti smo jih pa tudi prekvalificirali iz kovinarske stroke v operatersko.

In kako ste sicer poskrbeli za delavce?

Dogovorjena višina sredstev v skladu skupne porabe in druge omogoča učinkovitejšo rast družbenega standarda in zagotavlja določeno povečano skrb

na stanovanjskem področju, v okviru družbene prehrane, počitniške dejavnosti, športne rekreacije in kulture, zdravstvene varnosti, varnem delu, prihodu na delo, skrbi za invalide, zagotavljanje raznih nadomestil in denarnih pomoči, skrb za družine z večjim številom otrok itd. Za zagotavljanje stanovanjskih potreb vsako leto namenimo znatna sredstva za nakup stanovanj in za individualno gradnjo. Družbena prehrana zagotavlja delavcem med delom kakovostno in količinsko ustrezen obrok. Delavci imajo veliko možnosti za športno rekreacijo in kar 30 % se jih vključuje v športno-rekreativne dejavnosti. Za oddih imamo v Rovinju atrijske hišice z 78 ležišči in delavci se lahko hranijo v bližnji restavraciji, ali pa sami kuhajo, v Vrsarju smo uredili z Zlatorogom, poleg tega smo kupili štiri prikolice, ki so postavljene v raznih krajih ob Jadranu. V zadnjem času pa razmišljamo, da bi začeli graditi še nekje na srednjem Jadranu.

J. K.

naše težave veliko razumeva-partnerju, ki je pokazal za nje. Sicer se pa na meddržavnem nivoju med Jugoslavijo in Sovjetsko zvezo niti niso dogovorili za tolikšne količine, da bi z njimi pokrili prijavljene potrebe. Za vso Jugoslavijo je znašala razlika kar 700 milijonov N m³ zemeljskega plina, notranja razdelitev na uvoznike pa tudi ni bila korektno izvršena. Tako smo se skozi vse leto potegovali za čim večje dobave, da bi zagotovili tržišču potrebne količine zemeljskega plina in da bi med letom, ko je poraba manjša, ponovno napolnili skladišče v Avstriji za zimske mesece, ko potrebe močno narastejo.

Končne letne rezultate bi lahko ponazorili s primerjavami: z gospodarskim načrtom smo predvideli nakup 920 milijonov N m³, dejansko smo dobili skoraj 929 milijonov N m³ ali skoraj 1% več. Sicer smo se pa s sovjetskim dobaviteljem dogovorili za 981 milijonov N m³, česar pa ni bilo mogoče realizirati predvsem zaradi izpada v prvem trimesečju.

Z odjemalci v Sloveniji smo sklenili pogodbe za prodajo 839 milijonov S m³, dejansko smo prodali skoraj 866 milijonov S m³ in tako presegle pogodbene obveze za 3,2% in takorekoč v celoti pokrili potrebe, razen seveda v prvem trimesečju, ko so bile dobave premočno reducirane.

Razlike med prikazanimi številkami v nabavi in prodaji nastanejo zaradi pretvorjenja normalnih kubičnih metrov (N m³) v standardne (S m³), kar je narekovala poraba plina v transportu ter praznjenje in polnjenje podzemeljskega skladišča. V Sovjetski zvezi smo nabavili v letu 1985 skoraj za 4 milijone N m³ več kot v letu 1984, na merno-regulacijskih postajah pa smo prodali uporabnikom za dobrih 9 milijonov S m³ manj kot v preteklem letu. Če bi ne bilo v prvem četrtletju redukcij, bi bila tako nabavna kot prodajna količina višja od prikazane in s tem nad rezultati prejšnjega leta.

Finančni rezultati poslovanja so bili znatno boljši kot smo predvidevali. Na področju preskrbe z naftnimi derivati smo dosegli večji dohodek kot prejšnja leta, nastal pa je zaradi popravkov marž po sistemskih ureditvah iz leta 1984, še v večji meri pa zaradi smotrnega gospodarjenja z denarnimi sredstvi, ki niso bila vezana v sicer nujno potrebnih zalogah naftnih derivatov. Žal pa je še vedno tako, da z odobreno razliko

v ceni (maržo) ne bi mogli pokriti niti stroškov enostavne reprodukcije. Tako pa smo z omejenimi dodatnimi viri dohodka in z gospodarskimi aktivnostmi, ki dopolnjujejo osnovno dejavnost in preskrbo z naftnimi derivati, vendar oblikovali tolikšen dohodek in čisti dohodek, da smo lahko v celoti sledili gibanju osebnih dohodkov v gospodarstvu Slovenije, oblikovali primerna sredstva sklada skupne porabe, vključno s sredstvi za stanovanjske potrebe, oblikovali rezervni sklad in izkazali za poslovni sklad osemkrat višji znesek kot leto poprej. Zato bomo lahko pokrili obveznost za SIS materialne proizvodnje in za nerazvite, ostalo pa bo tudi več sredstev za razširjeno reprodukcijo. Vendar še zdaleč ne dovolj za financiranje nujno potrebnih raziskav nafte in plina, za obnovo avtomobilskega voznege parka, nakup železniških cistern, rekonstrukcije dotrajanih skladišč in bencinskih servisov, za maloštevilne novogradnje itd.

Finančni rezultati poslovanja z zemeljskim plinom so na ravni, kakršna je bila predvidena z gospodarskim načrtom. Vse leto smo oblikovali take prodajne cene, da bi pokrili vse stroške, dogovorjeni obseg osebnih dohodkov, sklad skupne porabe, družbene obveznosti in tolikšno amortizacijo oziroma ostanek čistega dohodka, da bi pokrili odplačilo dospelih glavnin in zaključili poslovanje s tako imenovano pozitivno ničlo. Ker so bili v letu 1985 ponovno reprogramirani finančni in tudi komercialni tuji krediti, smo lahko oblikovali primerne prodajne cene zemeljskega plina, ki so bile ves čas pod zmesno ceno goriv, ki jih je zemeljski plin nadomestil. To pa pomeni, da so bile cene tudi za uporabnike ugodne.

V drugih vejah smo v glavnem gospodarili tako kot smo predvidevali. Tudi finančni rezultati so enaki, kot smo pričakovali, ali celo boljši. Drugače je bilo samo v Rafineriji, kjer smo doživeli katastrofo — požar, ki je onemogočil regeneracijo rabljenih motornih olj, kar je vplivalo na finančni rezultat. Med letom pa je nastal še drug nepredviden visok strošek, in sicer zaradi gudrona, ki predstavlja ekološki problem. Skoraj gotovo na stari lokaciji ne bomo smeli več predelovati in verjetno tudi ne bo mogoče graditi rafinerije na novi lokaciji, ampak bo treba pripraviti nov, čist program, ob tem pa

ustrezno zmanjšati število zaposlenih. Kljub vsem težavam je Rafinerija zaključila poslovanje brez izgube, k čemur ji je izdatno solidarnostno pomagala DO Trgovina, s katero je najtesneje povezana.

V drugi proizvodni delovni organizaciji Olmi je potekalo poslovanje kljub preselitvi v nove obrate takorekoč v celoti po zastavljenem načrtu. Zato so tudi končni finančni rezultati ugodnejši kot leto poprej, program za leto 1986 pa je prav tako dokaj ohrabrujoč.

V Transportu Ilirska Bistrica so se srečevali s precejšnjimi težavami, ker njihov vozni park ni bil vedno smotno izkoriščen. Temu je delno botroval izpad dobav derivatov iz rafinerij, občasno pa je bilo potrebno prepeljati več blaga, kot je bilo z razpoložljivim vozniškim parkom in v normalnih delovnih pogojih možno. Ob vsem tem je treba poudariti, da je bila tudi vrsta nerešenih vprašanj v zvezi s tarifami in da dialog med rafinerijami, preskrbovalnimi in transportnimi organizacijami v zvezi s pokrivanjem dejanskih prevoznih stroškov pri belih derivatih ni zadovoljivo rešen. Kljub vsemu pa je delovna organizacija dobro gospodarila, saj je oblikovala tolikšen čisti dohodek, da je z osebnimi dohodki lahko sledila splošnim gibanjem in pokrila druge sklade. Žal ni dovolj »pridelala«, da bi povečala poslovni sklad, je pa obračunala amortizacijo za šestino višje, kot znaša amortizacija po predpisanih minimalnih stopnjah.

Da bi uresničili program, ki predvideva obnovo voznege parka in druge investicijske naložbe, bodo potrebni popravki v prevoznih tarifah, ki bodo dali tolikšen dohodek, da bo možno oblikovati višjo amortizacijo in ostanek čistega dohodka za poslovni sklad, prehodno pa tudi solidarnostno razreševati program v okviru SOZD.

Vse gostinske temeljne organizacije so glede na splošne razmere kar dobro poslovale. Vse so uspešno zaključile poslovanje, ustvarile sredstva za poslovni sklad, ki je nominalno triinpolkrat višji kot v letu 1984. Med drugim je to tudi rezultat nekoliko drugače urejenih odnosov med trgovinsko in gostinsko dejavnostjo na skupnih lokacijah (bencinski servisi in gostinski obrati), rezultati so ohrabrujoči, a za koncept razvoja gostinske dejavnosti v letu 1986 so sredstva amortizacije in ostanka čistega dohodka za poslovni sklad še vedno skromna in treba bo mobilizirati tudi druge vire, da bi denarno podprli nameravane investicije, med katerimi je najzahtevnejša rekonstrukcija gostinsko-turističnih objektov temeljne organizacije v Martuljku, ki se je letos pridružila DO Gostinstvo.

Zaključimo z enako ugotovitvijo, kot smo začeli — da smo glede na okoliščine dokaj dobro gospodarili in dodamo upanje, da bo tako tudi v tekočem in prihodnjih letih.

Predstavljamo vam: nove člane delavskega sveta DSSS SOZD

Kongres streznitve?

Junija bo 13. kongres Zveze komunistov, priprave nanj so v polnem teku, na nekaterih področjih celo že zaključene. Toda kaj ta kongres pomeni, kaj nam bo prinesel? To je vprašanje, ki se marsikomu zastavlja, za naše glasilo pa je nanj odgovoril član predsedstva CK ZKJ Mitja RIBIČIČ.

Lahko bi rekli, da so z zadnjo sejo odbora za pripravo kongresa priprave v glavnem zaključene. Pripravljeni so vsi dokumenti za delegate 13. kongresa, to se pravi poročilo o delu centralnega komiteja in drugih izvršilnih organov od 12. do 13. kongresa in predlog več resolucij, saj je odbor sklenil, da ne bo pripravil ene same. Med njim so tudi predlogi za spremembe statuta, ki predstavljajo pravila notranjega obnašanja v zvezi komunistov. Čeprav bo še nekaj sej centralnega komiteja in morda tudi še kakšna seja odbora za pripravo kongresa in čeprav bo na podlagi vseh teh dokumentov javna razprava, ki bo tudi dala pripombe, kritike in sugestije na te dokumente, lahko rečemo, da je glavna smer določena.

Kongres pomeni po eni strani obračun. Vodilni organi, ki so bili izvoljeni na 12. kongresu, polagajo račun svojega dela pred dvema milijonoma in dvestotisoči članov zveze komunistov, pa ne samo pred njimi, ampak pred celim delavskim razredom, katerega stranka so, pred narodi Jugoslavije, pa tudi pred mednarodnim delavskim gibanjem. Poročali bodo, kaj so in česa niso naredili.

Kongres je obenem tudi oena trenutne situacije v odnosu sil v Jugoslaviji, v odnosu sil na svetu in kaj se je zgodilo takega, kar ni bilo značilno za prejšnja razdobja. Poleg tega je vsak kongres tudi trasiranje novih poti. Sovjetski kongres, ki je bil februarja, je dal nov program, mi se za to nismo odločili, ker menimo, da je program, ki smo ga sprejeli leta 1958 v Ljubljani, osnova za delo zveze komunistov v procesu osvoboditve dela. Kljub temu pa imajo kongresni dokumenti prav gotovo vedno tudi programski značaj.

13. kongres bo brez dvoma ugotovil, da je bilo življenje med 12. in 13. kongresom zelo dinamično, zelo pestro, ostro, da je to razdobje eno najbolj vznemirljivih in težkih v razvoju naše zveze komunistov in naše revolucije.

V času med 12. in 13. kongresom je zveza komunistov vodila velike bitke. Prva in glavna je bila na področju eko-

nomske stabilizacije. Sprejet je bil dolgoročni program ekonomske stabilizacije, pa tudi antiinflacijski program ter njegovi separati in na podlagi vsega tega je centralni komite veliko večino svojih sej posvetil ekonomski stabilizaciji.

Na 13. kongresu bo najprej treba odgovoriti, če prihajamo nanj že z jasnimi stabilizacijskimi rezultati ali še ne. Moje mnenje je, da glavne bitke za stabilizacijo še nismo dobili in da bi si morali mesece pred kongresom — čeprav je to kratek čas — priboriti določene možnosti za izhod iz inflacijskih tokov. To bo na kongresu gotovo glavno in osnovno vprašanje, saj pomeni tudi socialno vprašanje, vprašanje standarda, ugleda naše države, ugleda našega dela, ki se odraža v vrednosti domače valute, skratka vsi izvori vseh naših tegob se vrtijo okrog gospodarske stabilizacije.

Zdi se mi, da je formiranje izvršnih organov, novega zveznega izvršnega sveta, ki ga bomo dobili z novim mandatarjem, tudi pomembno kongresno vprašanje. Nova struktura bo morala povedati svojo besedo že na kongresu zveze komunistov.

Druga bitka, ki jo je Zveza komunistov vodila, se je odvijala okrog političnega sistema. Zaradi gospodarskih težav smo iskali za vse inflacijske trende v naši družbi dežurnega krivca in na udaru je bil politični sistem. Bitko zanj smo za razliko od stabilizacije dobili. Vseposod med člani zveze komunistov smo uspeli zagotoviti dominantno usmeritev h krepitvi socialističnega samoupravljanja, ki je edina alternativa v naši jugoslovanski družbi. To je kritična analiza, to so dokumenti, ob katerih bo še vedno veliko bitk in diskusij, a mislim, da gremo v tem pogledu na kongres z jasnim ofenzivnim stališčem. Ni več glavna dilema, ali braniti ustavo ali jo v osnovah spremeniti, temveč je potrebno politični sistem graditi v pogojih znanstvenotehnološke revolucije in družbenih protislovij socializma v sodobnem svetu.

Tretja bitka, ki jo je Zveza komunistov vodila, je bila bitka z opozicijskimi silami naše družbe, ki smo jo prevzeli na

12. kongresu po izbruhu ekspanzije na Kosovu. Ta veliki požar je bil dokaj uspešno pogasjen, ostalo pa nam je na tisoče kosovskih polj od Krasa do Đevdelije. Moje geslo »s knjigo na knjigo«, ki poziva na idejni boj, na idejno-politično bitko, ne pretežno s partijskimi anatemi in administrativnimi ukrepi, je po dveh letih še vedno aktualno. Deloma smo uspevali v tem boju, deloma pa so nastale sprege teh sil v Jugoslaviji z jasno podporo od zunaj. Ta bitka je povezana z nadaljnjim razvojem demokracije, z bojem proti političnemu in samoupravnemu pluralizmu in na zadnji seji odbora smo se odločili za posebno resolucijo o človekovih pravicah, ki naj bi dala nov zamah v borbi mišljenj, ki bi revalorizirala socialistično zvezo. Ta posebna resolucija ni nastala zaradi disidentov, ampak zaradi nas samih, zaradi naše demokracije. Družbeni razvoj je dosegel tako stopnjo

demokratične socialistične zavesti, ki zahteva nove oblike političnega dela in notranjih odnosov v zvezi komunistov, socialistični zvezi in delegatskem sistemu.

To je povezano s četrto bitko, ki je na področju uveljavljanja vodilne vloge komunistov in tistih vprašanj, ki so povezana s 13. sejo CK ZKJ, ta pa je povezana s pripravami na 13. kongres.

Na vprašanje, kaj osebno pričakuje od 13. kongresa, je Mitja Ribičič dejal, da bo morda to kongres streznitve, naslonitve na lastne sile in take kadrovske obnove zveze komunistov, ki bo znala uresničiti njegove sklepe v tem zelo zahtevnem obdobju. Obenem je obljubil, da bo po kongresu odgovoril na nekaj vprašanj o tem, kako je vtekel in kakšne rezultate je dejansko prinesel.

J. K.

Premišljeno investiranje

V vseh temeljnih kot tudi delovnih in v sestavljeni organizaciji intenzivno pripravljamo srednjeročne načrte, sredi februarja smo se na referendumih odločili o sprejemu skupnih temeljev za izdelavo srednjeročnih načrtov, istočasno smo pripravljali zaključne račune za leto 1985 in aktivno delali poslovni plan za leto 1986. Pri teh nalogah tudi poslovodni odbor ni bil neaktiven. Na sestankih poslovnega odbora in strokovnega sveta smo ugotovili, da je potrebno delo pri sestavi planov čim bolj optimalno, pa tudi konkretno voditi, torej od spodaj navzgor in od zgoraj navzdol. V samoupravni sporazum o združitvi v SOZD nismo vnesli avtomatizma za združevanje sredstev za investicije, ki naj bi bile pomembne za vse članice SOZD ali samo za nekatere, temveč smo sklenili, da se bomo ob posameznih investicijah dogovarjali o združevanju sredstev. Pri tem je funkcija poslovodnega odbora dokaj pomembna, v nekem smislu tudi bolj obremenjena, saj gre za stalno aktivnost in za sistem kontinuiranega planiranja.

V zadnjem času smo poskušali najti opredelitev oziroma usmeritev za investicijsko dejavnost vseh članic sestavljene organizacije v letošnjem letu. Izhajali smo iz osnov skupnih temeljev, v katerih je začrtan

razvoj, iz katerega lahko po-
tegnemo določeno prioriteto.

Ko smo začeli pripravljati projekt informacijskega sistema, smo se morali tudi materialno opredeliti. Odločili smo se, da bomo kupili lasten računalnik, s katerim bi bil informacijski sistem podprt in bi postopoma nadomestil računalnik Mehanografskega centra, ki ga zdaj souporablamo za utečeno obdelavo podatkov.

Ta investicija je v interesu vseh članic, zato bodo morale pri njej vse sodelovati, vendar se do zdaj še nismo opredeljevali za ključ, ker menimo, da je to naloga strokovnega sveta projekta. Znesek je dokaj visok, saj za letošnje leto presega milijardo dinarjev. Seveda je številka orientacijska, kajti ob razgovorih še nismo imeli bilančnih podatkov o poslovnih uspešnosti posameznih članic oziroma celotne SOZD, niti še podrobnejše opredelitve o samem računalniku.

Drugo, kar je vezano na poslovanje celotne sestavljene organizacije, je nakup dodatnih prostorov v drugem delu poslovne stavbe, ki bodo na voljo čez dve leti. Zunanja trgovina Mercatorja se pripravlja na gradnjo nove stavbe, Petrol pa ima predpravo pri nakupu njenih sedanjih prostorov.

Osnovne razgovore smo že zaključili, tako da načelnih vprašanj ni več in odstopili so

nam tudi že dvorano v sute-
renu, v kateri bomo namestili
računalniško opremo. Za nas
je ta nakup poslovna odločitev,
ki je časovno odvisna od za-
ključnih računov in letnih pla-
nov posameznih organizacij
zdrženega dela, ker bodo mo-
rale združevati sredstva. Nekaj
prostorov naj bi bilo namenje-
nih za potrebe posameznih čla-
nic, nekaj za potrebe sozda.

Že dalj časa smo se oprede-
ljevali — zapisali v svoje akte
in prevzeli pred družbo kot ob-
veznost — da odgovornosti, ki
jo imamo na področju distri-
bucije, ne moremo jemati stro-
go kot samo distribucijo naft-
nih derivatov, ampak tudi kot
skrb in odgovornost za prid-
obivanje nafte, predvsem pa kot
možnost za njeno pridobivanje
na našem prostoru. To pomeni,
da je potreben bolj organiziran
pristop k raziskavam za nafto
in plin v Sloveniji, v katerega
se vključuje naša SOZD z vso
odgovornostjo.

Že lani smo vložili določena
sredstva v raziskave, ki jih
opravlja delovna organizacija
nafta Lendava. Prepričani smo,
da bomo morali s tem delom
nadaljevati, ker gre za bolj or-
ganiziran pristop kot je bil
pred časom. Na podlagi petlet-
nega programa se bomo posku-
sili skupaj z DO Nafta Lendava
vsako leto opredeljevati za do-
datna sredstva, ki bodo potreb-
na vsaj za minimalni program,
saj sredstva, ki se zbirajo pri
ISNAP, predvidoma ne bodo
zadostala.

Istočasno se opredeljujemo
tudi za minimalna vlaganja iz-
ven slovenskega prostora, za
skupna vlaganja v Črni gori,
pri katerih bodo sodelovali
tudi kotorski Jugopetrol, za-
grebška INA in novosadski
Naftagas. Predvidevamo, da bi
moral Petrol letos vložiti 300
milijonov dinarjev kot svoj
petodstotni delež, za katerega
se dogovarjamo ob kreiranju
samoupravnega sporazuma o
skupnih vlaganjih. To je novi-
teta, ki je ni bilo v prejšnjih
programih, vendar ni enkratna
naloga, ampak nas obvezuje
tudi za prihodnost.

Tudi sama distribucija zah-
teva vlaganja — ne toliko za
razširjanje mreže distribucije,
niti ne toliko za razširjanje
skladišč, ampak za povečanje
ekološkega varstva obstoječih
naprav. Po eni strani gre za
izboljšave v skladišču v Zalogu,
po drugi strani pa za postopno
zamenjavo enoplaščnih rez-
ervoarjev na naših bencinskih
servisih, ki počasi predstavljajo
ekološko nevarnost in jih
bomo morali postopoma — ka-
kor bodo dovoljevale finančne
spособnosti — zamenjati.

Poleg tega bo potrebno tudi
razširiti distributivni servis,
vendar ne zaradi komercialno-
sti poslovanja, ampak zaradi
gradnje novih prometnic. Na
gorenjski avtocesti smo začeli
graditi nov bencinski servis, ki
mora biti še letos zgrajen, isto-
časno se dogovarjamo z neka-
terimi republiškim organizaci-
jami, predvsem z materialnimi
rezervami, o razširitvi in re-
konstrukciji Brežic in Otiške-
ga vrha.

Dokaj pomemben faktor je
tudi modernizacija transport-
nega parka, tako cestnega kot
železniškega. Že lani smo se
odločili, da bomo postopoma
kupovali železniške cisterne,
prve smo tudi plačali in jih
bomo kmalu prevzeli.

Ko govorimo o distribuciji,
raziskavah in transportu, gre
za povezavo in usklajeno plan-
sko aktivnost in seveda za
združevanje sredstev, pred-
vsem dveh delovnih organizacij
— Trgovine in Istra-benza,
ko govorimo o avtomobilskih
cisternah pa še Transporta
Ilirska Bistrica. Dosedanjo po-
litiko pri nakupu avtomobil-
skih cistern bomo nadaljevali
tudi letos in v naslednjih letih,
saj smo se odločili, da bomo
vozni park toliko modernizira-
li, da se bo njegova življenjska
doba skrajšala z dosedanjih 10
na 4 ali 5 let.

Težko je govoriti o konkret-
nih številkah, predvsem zato,
ker še niso dokončno znani
viri, ki jih sicer že ocenjuje-
mo, vendar je ocena lahko na-
pačna. Naša mnenja se tudi
precej razlikujejo. Nekateri so
dokaj optimistični, drugi po-
skušamo biti realistični.

Po uspešno zgrajenem plino-
vodnem sistemu v Sloveniji
prehajamo v oskrbi z zemelj-
skim plinom v drugo etapo in-
vesticijske dejavnosti. Znano je
že, da smo z Alžirci sklenili
pogodbo za dobavo njihovega
plina, za fizično dobavo pa so
potrebne določene investicije,
ki niso majhne. Predvidevamo,
da bomo letos začeli z deli, ki
so potrebna za spojitve našega
magistralnega plinovoda z ita-
lijanskim plinovodnim omrež-
jem, poleg tega bomo opravili
nekaj korektur na obstoječem
omrežju in gradili nove regio-
nalne priključke za nove porab-
nike.

Del investicijskih stroškov
bomo pokrili z združenimi
sredstvi, ki se zbirajo pri
ISNAP, del stroškov za regio-
nalne priključke tudi z lokal-
nimi sredstvi, nekaj pa bo po-
krila delovna organizacija Ze-
meljski plin z lastnimi ali z
bančnimi sredstvi.

Nadaljevali bomo tudi z raz-
iskavami za skladišče zemelj-

skega plina. Izkazalo se je, da
je bil že najem podzemnega
skladišča v Avstriji izredno do-
bra poteza, zlasti za tista ob-
dobja, ko nam Sojuzgaseksport
zmanjša dobavo in bi bil polo-
žaj lahko zelo kritičen, če takrat
ne bi imeli zaloge. Raziskovali
bomo predvsem na lendavskem
področju, kjer je največ upa-
nja, da bomo v kratkem času
našli kaj primerne. Potem
bomo takoj začeli delati pro-
jekt in tudi graditi.

Misliti moramo tudi na raz-
voj naše proizvodnje, tako v
Olmi kot v mariborski Rafine-
riji, ki sta vsebinsko popolno-
ma različni. V Olmi bodo na-
daljevali z rekonstrukcijo, na
vrsti je druga faza, izvedli pa
je bodo toliko, kolikor jim bo-
do dovoljevale finančne mož-
nosti. Program mariborske ra-
finerije še ni dokončno razči-
ščen, vendar bodo zaradi ekolo-
ških zahtev potrebna vlaganja,
ki sicer ne bodo prinesla tehnoloških
novosti, nudila pa bodo
večje varstvo narave.

Omenim naj še gostinstvo.
Letošnje ambicije naših gostin-
cev so precej velike, kar je po-
zitivno, vendar jih bo potrebno
uskladiti z realnimi možnostmi.
Prioritetna naloga je re-
konstrukcija kompleksa v Mar-
tuljku. Prve ocene potrebnih
sredstev so bile precej nizke,
dejansko bomo potrebovali do-
kaj znatna sredstva in potreb-
ni bodo veliki napor, da bomo
rekonstrukcijo izvedli. Menim
pa, da bo to ena pomembnejših
poslovnih potez delovne orga-

nizacije Gostinstvo, saj ji bo
prinesla marsikaj pozitivnega.
Nadaljujemo tudi razgovore z
Atlasom, s katerim pripravljamo
samoupravni sporazum. Pri
tem se srečujemo s težavami,
ki pa se vedno pojavljajo ob
iskanju najboljših oblik skup-
nega vlaganja.

Potrebno bo rekonstruirati
tudi tržiško restavracijo, ki je
izredno majhna. V Tržiču ni-
majo lokala za večje gostinske
prireditve, zato so se v zvezi z
našo restavracijo večkrat po-
javljali lokalni interesi za vla-
ganja, tako da bomo objekt
moral rekonstruirati — če ne
letos, pa najpozneje prihodnje
leto.

Ko so se naši planerji opre-
deljevali o investicijah, v kate-
rih pa niso zajeli vseh drobnih
zadev, ki se bodo še pojavile
— vzdrževalnih del in manjših
investicij, so izračunali, da bi
bilo potrebno približno 15 mili-
jard dinarjev.

To je izredno velik znesek
in potrebno bo temeljito pre-
udariti, da se bomo dejansko
opredelili za tisto, kar bo naj-
bolj pomagalo poslovnosti po-
sameznih delovnih organizacij,
obenem pa bo dalo tudi naj-
večji efekt za celotno sestavlje-
no organizacijo. Pri tem ne
smemo pozabiti, da se ne sme-
mo odločiti le o ozkih ekonom-
skih vidikih, ampak moramo
upoštevati, da smo dejavnost
posebnega družbenega pomena,
zaradi česar moramo včasih
najti kompromis med makro
in mikro ekonomiko.

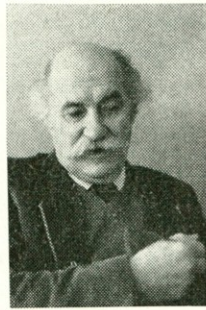
L. B.

Naftaši v revoluciji

Sredi februarja je bila v INI svečana promocija knjige
Naftaši v revoluciji, ki je izšla v jubilejnem letu naše revolucije
in predstavlja skromen doprinos izdajatelja, avtorjev in celot-
nega naftnega gospodarstva tej obletnici. Promociji so prisostvo-
vali številni borci, med katerimi so bili tudi dr. Pavle Gregorič,
Bogdan Crnobrnja, Milan Joka in drugi. Po uvodni besedi pred-
sednika izdajateljskega sveta je Milan Joka obudil spomine na
bitko za Gojlo iz leta 1942, zagrebški umetniki pa so prebrali
nekaj odlomkov iz knjige. Ob koncu so prisotnim prvoborcem
in revolucionarjem izročili knjige in posebna priznanja. V pri-
hodnjih dneh pa bodo poslali knjige tudi vsem ostalim borcem —
naftašem.

Svet v dolgovich

Večkrat slišimo pogovore o reprogramiranju dolgov, vendar marsikdo ne ve, kaj to sploh pomeni in potem seveda tudi vsega ostalega ne razume. Ker pa je pri nas marsikaj povezano z reprogramiranjem dolgov, je prav, da o zadevi nekaj več vemo. Zato smo prosili za razgovor člana Predsedstva SRS Janeza STANOVNIKA, ki je strokovnjak za ta vprašanja, saj spadajo vse od takrat, ko je postal izvršni sekretar Evropske ekonomske komisije pri OZN, tako rekoč v njegovo delovno področje. Poleg tega je izdal med drugim zelo zanimivo in v poljudnem jeziku napisano knjižico Svet v dolgovich in mednarodni monetarni sklad.

Kaj je pravzaprav reprogramiranje dolgov?

Bistvo reprogramiranja dolgov je v tem, da se odloži vračanje glavnice, odnosno amortizacija samega dolga. Pri reprogramiranju dolgov se ne odlagajo oziroma zmanjšujejo obresti, ampak se celo povečujejo, in sicer med 2,5 in 3%.

Na prvotne obresti?

Da, na prvotne obresti. Operacija je dokaj komplicirana. Pred časom je Jugoslavija dobila posojilo Eksportno-importne banke po prime rate (emisijska obrestna stopnja), ki je znašala 7 do 8%. Pri reprogramiranju pa potem običajno vzamejo kot normalno oziroma referenčno obrestno mero libor, londonsko obrestno mero, ki je sedaj za tretjino višja od prime rate. To pomeni, da dolžnik že z odločitvijo za reprogramiranje sprejme spreminjajočo se obrestno mero, ki je višja od obrestnih mer, ki so jih odobravalje privilegirane institucije kot je npr. Eksportno-importna banka. Reprogramiranje pomeni v bistvu odlaganje glavnice, ne pa obresti, obenem pa redno tudi povečevanje obrestnega bremena glede na to, da se unificira odplačevanje obresti po »plavajoči« obrestni meri.

To pomeni, da se z reprogramiranjem vsota, ki jo daje dolžnik za obresti, poveča, poleg tega je treba obresti plačevati več let.

Da, celotna vsota obresti je večja in tudi raztegnjena na daljše razdobje; glavnica se odplačuje, torej se osnova dolga ne zmanjšuje, ampak se samo časovno podaljša.

Pred letom 1970 so le redke države prosile za reprogramiranje dolgov — Argentina, Gana, Brazilija, Indonezija, Turčija. Tudi do leta 1980 še ni bilo veliko takih zahtev — tri, štiri države na leto. Po letu 1983 se je položaj spremenil. Že tega leta je prosilo za reprogramiranje 35 držav. Leto pozneje je več držav — med njimi tudi Jugoslavija — reprogramiralo svoj dolg kar drugič ali tretjič zapored.

Kolikokrat se lahko prosi, ali se to lahko nadaljuje v nedogled?

Res gre lahko v nedogled. Ne-pisana pravila so dovoljevala, da so dolg reprogramirali za leto, v katerem je država — dolžnica zašla v težavo, ne pa za daljše obdobje. Včasih so sicer delali izjeme, npr. pri Mehiki, a normalno so odlagali plačevanje v tekočem letu. Vedno so izhajali s predpostavke, da se bo svetovni položaj izboljšal in da bo že v

naslednjem letu možno odplačevati tisto, česar zaradi prejšnjih dohodkov v tekočem letu ni bilo možno vrniti. Ker pa so bila posojila tako najeta, da so dospela leto za leto in se zaradi še vedno težkega svetovnega položaja zunanja ekonomska situacija dolžnice ni popboljšala, je bila dolžnica iz leta v leto prisiljena v reprogramiranje.

Mednarodni monetarni sklad zagovarja enoletno reprogramiranje, države pa prosijo včasih za večletno. Kako postopa Jugoslavija?

Mednarodni monetarni sklad izvaja enoletno reprogramiranje, kljub temu da je njegov izvršni direktor često zagovarjal večletno. Zanimivo je, da so se glavne upnice tako na londonskem zasedanju kot tudi v Bonnu zavzemale za večletno reprogramiranje, v resnici so pa države za svoje dolge najbolj trde in pravijo, da imajo letne proračune in ne morejo obremenjevati prihodnjih proračunov, ki še niso izglasovani. Zato je težje doseči reprogramiranje na daljše obdobje z državami kot s privatnimi bankami.

V Jugoslaviji kontaktira Mednarodni monetarni sklad sploh samo z državo, ne z bankami.

MMS je postavil za pogoj, da se z nami sploh pogovarja o reprogramiranju, zahtevo, da država prevzame celoten dolg. V Jugoslaviji so najemale kredite banke, pa tudi podjetja in celo družbenopolitične organizacije, potem pa je morala leta 1983 zvezna skupščina sprejeti sklep, da bo Narodna banka prevzela odgovornost za vse dolge. Nato so vsa posojila, sprejeta pod različnimi pogoji in od različnih partnerjev, prešla v »isti mlin«.

Ne večja se samo število držav, ki zahtevajo reprogramiranje in višina dolgov, ki naj bi jih reprogramirali. Večata se tudi število in višina neplačanih obveznosti. Leta 1983 je vsota znašala 27 milijard dolarjev, kar pomeni, da na več kot 200 milijard dolarjev ni bilo plačanih anuitet.

Zaostanki plačil so največja tajnost bank. In številka, ki ste jo navedli in jo uporabljam tudi jaz, je edina javna in znana vsota. V resnici pa je verjetno neprimerno večja. Kadar je posamezna država v zaostanku s plačilom, bi morala načeloma že v naslednjem trenutku, ko ni plačala nemic, proglasiti stečaj. To pa bi prineslo strahotne psihološke efekte in tudi za banko, ki je državi pod stečajem posodila denar, bi se takoj začele

težave. Vsi bi namreč pričakovali, da bo bankrotirala tudi ta banka in bi nanjo pritiskali. Zato prav banke, ki ne dobe denarja nazaj, najbolj skrivajo zaostala plačila.

In skrivajo tudi imena netočnih plačnikov?

Približno je znano, katere države so v težavah. Če se opazi, da neki finančni minister preveč potuje in ga je pogosto videti na letališčih, gotovo nekaj ni v redu. Če npr. Herzog preveč leta po svetu, takoj vsi vedo, da je Mehika spet v težavah.

Ali pa še vedno.

Zdaj pravim »spet«, ker ni nobena skrivnost, da bo Mehika dobila za nafto kakšne 4 milijarde dolarjev manj, kot je pričakovala in bo spet zašla v težave.

Prvi pogoj vlad in komercialnih bank — upnic za reprogramiranje je »program prilagojevanja ekonomske politike«, ki ga pripravi mednarodni monetarni sklad. Kaj je v takem programu?

To je različno. A ker ima MMS svojo šablono za pristop in analizo gospodarstev, so v pogojih gospodarske politike običajno isti elementi. Bistveno je, da se uvoz toliko zmanjša, da je uravnotežen z izvozom, odnosno da se izvoz toliko poveča, da je večji od uvoza in se ustvari presežek konvertibilnih valut, iz katerega bi izplačevali obresti.

Drugi korak, ki ga zahteva ta koncepcija politike, je zmanjševanje proračunskih izdatkov. Pri tem najbolj pritiskajo na izdatke za družbeni sektor — za šolstvo, znanost, zdravstvo, pokojnine, redko pa se lotijo vojaških izdatkov.

Tretja je notranja potrošnja. Po njihovi doktrini prihaja zaradi nje do inflacijskih pritiskov, kar pa po mojem mnenju običajno ni res. Toda zaradi tega direktno ali indirektno zahtevajo zmanjševanje osebnih dohodkov, pa tudi kontrolo emisije, to pomeni, da pazijo, da v državi ne prihaja do pretirane emisije likvidnega denarja.

Poleg tega uvedejo še več drugih ukrepov, npr. realne obrestne mere, realni tekoči devizni tečaj, ob čemer se pojavi vprašanje, kaj je realna obrestna mera in kaj realni devizni tečaj. To kaže, da je koncepcija MMS več ali manj šablonska, da pa je cilj te politike prilagajanje plačilne bilance, to se pravi, usposabljanje dolžniške dežele, da lahko čim prej plačuje. Bistvena napaka te koncepcije pa je v tem, da bolniku zbija temperaturo, ne odstrani pa korenine bolezni.

Dolžniška vlada se mora pogovarjati o reprogramiranju z več sogovorniki — MMS, Banka za mednarodne obračune, koordinacijski komite komercialnih bank, vlade upniških držav. V svoji knjigi Svet v dolgovich in mednarodni monetarni sklad ste zapisali, da je pomembnejše pogovarjanje »za kulisami« kakor za pogajalsko mizo.

Tako ni samo ob pogovarjanju o dolgovich. Za vsako pogajanje je najvažnejša priprava, med katero se obe strani dogovarjata o strategiji, o katerih bistvenih vprašanjih, o katerih kompleksnih bosta razpravljali. Tu mora vladati veliko razumevanje, če ho-

čejo, da pogovore za mizo sploh lahko speljejo. Zato predstavlja osnovno strategijo pogovor med finančnim ministrom in izvršnim direktorjem MMS. Tehniki, računovodje in ostali sodelavci pa nato v okviru navodil in načel skušajo pripraviti sporazum.

O reprogramiranju posojil ste rekli, da je na prvi pogled videti kot improvizirana in »gasilska« operacija. To pomeni, da predstavlja le trenutno rešitev, saj se »finančne težave dolžniških držav v razvoju spreminjajo v dolgoročne odnose odvisnosti«.

Dolгови se na nek način spontano akumulirajo, ko pa pride do reprogramiranja, postane to sistem. Akumulacija dolgov spreminja mednarodni gospodarski položaj dežele in vgrajuje v njene gospodarske odnose z ostalim svetom nekakšen nov kanal, nov segment, segment odplačevanja dolgov. Prej so bili dolгови marginalna stvar v finančno trgovinskih odnosih, zdaj pa postanejo dolžniško-upniški odnosi eno glavnih področij v odnosih med dolžniško in upniškimi državami, ki predominantno odrejuje vse, kar se dogaja s to deželo. Cene eksporta so pod vplivom aranžmajev za dolge, možnosti za nadaljnje finansiranje so pod vplivom, preden se dolžnica česar koli loti v zunanjeekonomskih odnosih, mora najprej razčistiti vprašanje dolga.

Ob reprogramiranju izjemoma tudi odpišejo del dolga. V kakšnem primeru?

Redko. Del dolga se odpiše samo najbolj siromašnim državam in v drugih izjemnih primerih, redko pa ob reprogramiranju. Načelo upnikov je, da na pogajanja nočejo oditi, če jim dolžnica nakaže, da bo prosila za odpis dolga. To se zgodi vedno izven razgovorov o reprogramiranju. Upniki nočejo sesti za pogajalsko mizo, za katero bi dolžniki zahtevali odpis dolga kot pogoj za druge konsesije.

Pri nas večkrat negotujejo, ker nam odgovorni postrežjo z različnimi višinami naših dolgov. Toda tako ni le pri nas. Tudi druge dolžniške vlade pogosto ne vedo natančno, koliko njihove države dolgujejo. V čem je vzrok za to?

Poglejte, v svetu so razni centri, ki spremljajo stanje svetovnega dolga. Tak center je MMS, ki koordinira s svetovno banko, drugi center je OECD v Parizu, tretja baselska banka, potem mednarodni finančni institut v New Yorku, Združeni narodi, UNCTAD. Pri vseh evidencah se številke razlikujejo, kajti različne ustanove uporabljajo različne kriterije. Vprašanje je, ali so evidentirani samo dolgoročni in srednjeročni dolгови, ali kratkoročni in kateri, razlike so v pogledu datumov, potem pa tudi to, kar pri nas imenujemo dubioza, torej določene stvari, za katere vsi vedo, da niso več dolg. Nastajajo metodološka razhajanja in zato spremljajo tabele o dolgovich desetine in stotine strani, na katerih tolmačijo kategorije in klasifikacije. Poleg tega evidenca ni popolna, ker nekatere banke v sporazumu s klienti iz raznih razlogov enostavno ne prijavljajo dolgovich.

Čim težji je ekonomski položaj države, toliko ostrejši so

pogoji za dajanje kreditov. Pod kakšnimi pogoji dobiva kredite Jugoslavija, to se pravi, kakšne nas vidijo naši upniki?

Na svetu so ustanove, ki razvrstijo države po »rang listi bonitete«. Jugoslavija je na tej rang listi z leti padala in je zdaj nekako malo pod svetovnim povprečjem.

Nobena država — od ZDA do najmanjše nerazvite države — ne more sama rešiti gospodarskih problemov. Vi vidite izhod v istovrstnem reševanju svetovnih trgovinskih, finančnih, monetarnih, tehnoloških problemov. Toda kako vse to uskladiti?

To nikakor ni enostavna operacija. Problemi so med seboj povezani, kajti če hočete dolg odplačevati, morate to storiti edino v konvertibilni valuti, ki pa jo lahko zaslužite samo z izvozom. Toda za izvoz sta potrebna dva — prvi, ki je sposoben proizvajati blago, ki bo na trgu kurentno in drugi, ki je pripravljen odpreti svoj trg in sprejemati proizvode. Če boste imeli po cellem svetu protekcionistično vročino, kot jo najdemo danes in vse mogoče omejitve za izvoz blaga iz dolžniških dežel v razvoju, potem si je težko zamisliti, od kod bodo te dežele zaslužile konvertibilno valuto za odplačevanje dolgov. To kaže, da je dolžniški problem tesno povezan s tehnološkim, kajti če ne boste kvalitativno izboljšali strukture svoje produkcije, ne boste mogli na svetovnem trgu nuditi kvalitetnega blaga, ki naj bi imelo vedno večje tržišče, ampak boste stalno pritiskali s svojim nizkokvalitetnim blagom in vršili dumping. S tem pa boste rušili trgovinska pravila.

Upravičeno postavljate vprašanje koordinacije, kajti danes v svetu ni institucije, ki bi vse to lahko koordinirala. S finančnimi problemi se ukvarja svetovna banka, z monetarnimi monetarni sklad, s trgovinskimi GATT, s poljedelskimi FAO, nimamo pa agencije oziroma »kape«, pod katero bi se vse te politike med seboj koordinirale in to je bil eden od razlogov, da so države v razvoju oziroma nevrščene države zahtevale novo svetovno ekonomsko monetarno konferenco, od nosno globalna pogajanja, na katerih bi vse aspekte med seboj koordinirali in v koordinirani obliki o njih razpravljali.

Vedno imenujejo Mehiko za največjo svetovno dolžnico. Toda dejansko so to ZDA. Ob koncu leta 1985 je znašal njihov dolg 120 milijard dolarjev in lani so plačale tujini 3 milijarde dolarjev obresti. Povečuje se trgovinski primanjkljaj ZDA. Se bodo te številke večale in kako bo to vplivalo na svetovno gospodarstvo?

Predvsem bi rad poudaril, da ima zadolženost ZDA drugačno dimenzijo kot zadolženost držav svetovnega Juga. Zato nikakor ne bi smeli tega metati v isti koš. Če ZDA plačujejo zdaj za svoj državni dolg — deloma notranji, deloma zunanji — 5% svojega celotnega družbenega proizvoda, mi pa nekaj manj kot 5%, ne pomeni, da smo v enakem položaju kot Amerika, ali da je Amerika v enakem položaju kot smo mi. Ameriška ekonomija ima 3 trilijarde dolarjev letne produk-

cije, mi pa 70 milijard dolarjev, kar sta dve popolnoma nevzporedljivi količini. Poleg tega so ZDA uspele v drugi polovici sedemdesetih in prvi polovici osemdesetih let izvesti tako tehnološko revolucijo v svojem gospodarstvu, da je aparat njihovega gospodarstva najbolj produktiven na svetu, kljub temu da se v tem trenutku produktivnost morda ne izraža v določenih stopnjah porasta produktivnosti, ampak je ameriški problem še vedno precejšen dolar. Če bi bil dolar pariteten kupni moči, bi ZDA tolkle vso svetovno konkurenco in bi močno povečale svoj izvoz.

Kaj pomeni devalvacija dolarja za ZDA, kaj za tujino in kaj posebej za Jugoslavijo?

Mislím, da je padanje vrednosti bolj ali manj za vse dobro.

Tudi za ZDA?

Tudi. Sicer njihov finančni minister ne bi prosil za devalvacijo. Za ZDA je to dobro zato, ker se nadejajo, da bodo zaradi devalvacije povečale svoj izvoz. Za druge je padec dolarja dober zato, ker plačajo manj za nafto. To se pravi, da so vsa dolarska kupovanja v nacionalni valuti cenejša. Ni pa to dobro za Evropejce, ki izvažajo na ameriški trg, ker dobijo 20 do 25% manj frankov in mark za isto količino blaga kot pred letom dni. Vendar je dolar še vedno 30% nad pariteto svoje kupne moči, to se pravi, da odnosi v svetovni menjavi še vedno niso realni.

Padec vrednosti dolarja bi se moral odraziti tudi na padajoči obrestni meri. Obrestne mere so sicer padale, ampak zdaj delujejo novi faktorji, tako da osebno nisem prepričan, da bodo obrestne mere še naprej padale. Lahko se zgodi, da bo dolar še drsel, obrestne mere se bodo pa celo povečevale, ker bodo v ZDA pričakovali večjo inflacijo.

In kako Jugoslavijo vpliva to tako kot na vso tujino?

Da in ne. »Ne« v toliko, v kolikor smo mi lani preusmerili dober del svoje zunanjetrgovinske menjave na Vzhod, kamor gre sedaj polovica naše trgovinske menjave. Na Vzhodu pa pravila ne veljajo v tisti obliki kot na Zahodu. Obrestne mere in devalvacija dolarja nimajo enakega efekta, kajti tu trgujemo z obračunskim dolarjem, ki je v dinarjih izražen za 30% višji kot konvertibilni. Zaradi tega polovica naše trgovinske menjave ne poteka pod enakimi vplivi, kot če bi konvertibilna pravila veljala enako za Vzhod kot za Zahod. Poleg tega smo za velik del svoje trgovinske menjave sklenili bilateralne pogodbe — to velja zlasti za nafto — tu pa so cene često vnaprej dogovorjene in niso prepuščene borznim fluktuacijam, ki nastajajo iz dneva v dan.

To se pravi, da Jugoslavija ne more računati z nižjimi cenami nafte, čeprav na svetovnem trgu padajo.

Tisti, ki kupujejo zdaj po spot cenah, veliko profitirajo, vendar je takih zelo malo. Pri nas te cene nimajo nobenega vpliva, ker kupujemo nafto na borzi samo takrat, kadar zaidemo v največje škripce. Normalno se oskrbuujemo z nafto z Vzhoda ali direktno iz naftnih držav, kjer pa bodo prilagojevali cene šele čez nekaj časa. V Sovjetski zvezi plačujemo zdaj 26, 27 dolarjev za sodček,

medtem ko je borzna cena 15, 16 dolarjev, vendar sem prepričan, da bodo tudi Sovjeti v kratkem času prilagodili svoje cene ostalim.

Dolgove moramo plačevati s konvertibilnimi valutami, ki jih zaslužimo z izvozom na konvertibilno tržišče. Zato se vsi trudijo, da bi bil ta izvoz čim večji. Toda tudi to je najbrž bolj »gasilska« rešitev. Izvoz za vsako ceno pripelje marsikdaj v prodajo blaga pod dejansko ceno, kar pa ne more nikogar postaviti na noge.

To je današnja svetovna situacija, ki je ekonomisti sprva nikakor niso mogli razumeti. V svetovni gospodarski zgodovini smo se prvič znašli v položaju, da razvite industrijske države gospodarsko oživljajo, to pomeni, da je povpraševanje po surovinah večje od normalnega, cene surovin pa močno padajo, tako da so zdaj za 30% pod ravniyo iz leta 1981. Samo lani so surovinske države transferirale 63 milijard dolarjev v razvite dežele na račun padajočih cen surovin. Cene surovin tako močno padajo zaradi sedanjega dolžniškega položaja. Vse proizvajalke surovin, ki so visoko zadolžene, so takrat, ko se je povpraševanje po surovinah večalo, tako povečevale izvozne količine, da so pripeljale do pretirane ponudbe in s tem do padca cen. In posledica tega je stanje, kakršnega svetovna zgodovina doslej ni poznala — da cene padajo, istočasno pa se povpraševanje po surovinah večja.

Naš izvoz na konvertibilni trg se je v januarju 1986 povečal v primerjavi z lanskim januarjem za 17,7%, na klirinško področje za 30%. Včasih je slišati predstavnike izvoznikov, da so bolj zainteresirani za klirinški trg. Čemu?

Iz dveh razlogov. Prvič zato, ker je obračunski dolar v povprečju 30% dražji od konvertibilnega, drugič pa zato, ker so vzhodni trgi glede kvalitete manj zahtevni kot zahodni. Z Zahoda nam vedno vračajo blago, na Vzhodu pa poskušajo izkoristiti naš položaj in nam sporočajo, da naše blago ni dovolj kvalitetno ter pričakujejo, da bomo znižali ceno. Zaradi našega položaja in pomanjkanja strukturnih prilagajanj — ker nismo modernizirali industrije in se nismo odločili za tehnološko zahtevne produkte, ampak imamo v izvozu vedno več reprodukcijskega materiala, so naša podjetja dohodkovno bolj stimulirana za izvoz na Vzhod kot na Zahod.

Lani decembra smo zaustavili drsenje tečaja dinarja in če podjetja izvažajo na Zahod, realizirajo 10, 20% manj kot so še pred tremi meseci. Kar so imeli v tekočih trgovinskih pogodbah, so morali izvršiti, vnaprej pa so sklepali manjše pogodbe.

Kar se tiče števil, bi rad povedal, da ne mislim, da so podatki za januar napačni, ampak želim opozoriti na dejstvo, da smo za lansko leto planirali, da bomo izvozili za 12% več, dejansko pa smo povečali izvoz za kakšnih 6 do 7%. Lanskoletni konvertibilni izvoz se je povečal za 3%, zapisali pa smo, da se bo dvignil za 15%. To pomeni, da je treba periodične izjave, ki se nanašajo na mesec ali dva, ali tudi na daljše razdobje, gle-

dati v luči naših letnih performanc in v luči našega planiranja. Že pet let ne pridemo z mrtve točke — 10 milijard izvoza. Dalj časa sicer govorimo, da bomo izvoz povečali za 12%, vendar nam to nikakor ne uspe.

Že nekaj let poslušamo izjave naših vodilnih ljudi, da bo »še leto ali dve trdo«, da »moramo le še dve, tri leta prebroditi«, potem pa da bomo »splavali«. A če ne bomo? Kakšna je lahko konkretno naša »najsvetlejša« in kakšna »najtemnejša« prihodnost? In seveda, kdaj bomo prijadrili v eno ali drugo?

Sprašujete me, kdaj lahko pričakujemo izhod iz sedanje situacije. V članku, ki sem ga sredi januarja objavil v Naših razgledih, sem prikazal, kje je Jugoslavija v vrsti svetovnih dolžnikov. Iz vseh mednarodno komponiranih preglednic se vidi, da smo v vsakem pogledu izvrševali težko gospodarsko politiko reševanja iz dolgov bolj kot kdorkoli drugi. Če je pri nas težko — in to tudi je — je treba omeniti, da so dosedanji napori doslegli že marsikaj, kljub temu da tega »marsikaj« še ne moremo statistično dokazati. Razlog za moj optimizem je v dejstvu, da so v svetu nazadnje le spoznali, da je bila represivna politika, ki jo je izvajal MMS in z njim vsi svetovni upniki, v osnovi zgrešena in da so se v Seulu na zasedanju svetovne banke in MMS vsi definitivno opredelili za ekspanzivno politiko, torej za politiko razvoja. Ob tem lahko samo rečem, da je bolje pozno kot nikdar. Če pa bi to politiko sprejeli pred 5 leti, bi bili že danes izven težav, v katerih smo.

Zdaj nastaja vprašanje, kaj bo ta nova svetovna orientacija za nas dejansko pomenila. Po mojem mnenju lahko na razne načine pozitivno vpliva na nas. Imeli bomo normalen dostop do mednarodnega kredita. Poleg tega nam ne bodo več tako narokovali naše notranje gospodarske politike, kot so nam jo doslej. In če bomo imeli ti dve okenci odprti, dostop do svetovnega kredita in s tem v zvezi večje razumevanje za potrebe našega izvoza in v kolikor bomo imeli na drugi strani večjo svobodo, da bomo sami krojili svojo srajco oziroma nacionalno ekonomsko politiko, bo naša naloga samo še v tem, da bomo to politiko pametno vodili. To pomeni, da bomo vodili tako ekspanzivno politiko, ki bo prvenstveno usmerjena na prestrukturiranje. Zdaj smo že več kot tri leta vlagali ogromne napore, a rezultat niso resni premiki v strukturi našega gospodarstva, ampak so bili vsi uspehi v glavnem v tem, da smo držali nos nad vodo, da smo lahko plačevali dolgove... Nismo pa spreminjali kvalitete gospodarstva. Zdi se mi, da zdaj prihajamo v razdobje, v katerem bomo ob razumevanju v svetu lahko opravili notranje strukturne premike, to se pravi, likvidacijo zgubašev in premik od nizkoproduktivnih k visokoproduktivnim gospodarskim vejam. Tako bomo vedno več realizirali preko modernih tehnologij oziroma če hočete, preko svojega znanja, ne pa da bomo izvažali svojo substanco. Zdi se mi, da se je svetovna klima bistveno premaknila, zato sem glede bodočnosti bolj optimističen.

J. K.

Podobna stališča

Obisk pri SOZD Jugopetrol Beograd

V skladu z letošnjim programom dela poslovnega odpora in zaradi vsakoletnega medsebojnega informiranja so predstavniki SOZD Petrol tudi letos v februarju obiskali SOZD Jugopetrol Beograd.

Med obiskom smo največ pozornosti namenili energetske bilanci Jugoslavije za leto 1986, sistemskim ukrepom ekonomske politike, ki jo je sprejel zvezni izvršni svet za leto 1986 ter aktivnostim pri sprejemanju srednjeročnih planov naftnoplinskega gospodarstva Jugoslavije v obdobju 1986—1990.

Pri ocenjevanju energetske bilance za leto 1986 je bilo poudarjeno, da je bila oskrba celotne Jugoslavije za naftnimi derivati v preteklem letu nenakomerna, da so bile motnje pri preskrbi z nekaterimi derivati (srednji destilati, kerozin in tekoči naftni plin), ki so se bolj pogosto pojavljale v drugi polovici leta. Ugotovili smo, da letošnja energetska bilanca, ki bazira na realizirani oskrbi v letu 1985, ne more biti garancija za boljšo oskrbo v letu 1986. Predvsem za izračun potrebnih količin naftnih derivatov ne moremo upoštevati povprečja iz preteklih let. Izkušnje nas učijo, da na porabo učinkujejo tudi drugi faktorji, kot npr. povečani turistični promet v letu 1985 na občutno povečanje potrošnje motornega bencina (v SR Sloveniji preko 15 % povečanja v letu 1985 nasproti letu 1984) in povečan obseg tovornega cestnega prometa na večjo porabo plinskega olja. Zato smo bili enotni, da moramo te vplive nevtralizirati v samoupravnem sporazumu o enakomerni oskrbi z naftnimi derivati za leto 1986, ki ga organizacije naftnega gospodar-

stva podpisujejo vsako leto posebej. Podobno je potrebno postopati tudi pri zagotavljanju zemeljskega plina za potrebe gospodarstva.

V razgovorih je bila poudarjena tudi vloga zveznih in republiških materialnih rezerv pri oskrbi z naftnimi derivati.

Dosti časa smo namenili transportu naftnih derivatov. Predvsem smo ugotovili, da rafinerije nimajo posluha za priznavanje stroškov prevoza belih derivatov do bencinskih servisov. Ocenili smo, da je to vprašanje zelo važno in da moramo v razgovorih z rafinerijami vztrajati na takšnih proizvodnih cenah, ki zagotavljajo vzdrževanje in obnavljanje prevoznih kapacitet, kar so pristojni zvezni organi priznali prevoznikom že s sprejemom cen.

Med ukrepi ekonomske politike zveznega izvršnega sveta v letu 1986 so tudi obveznosti, ki jih mora realizirati naftno gospodarstvo Jugoslavije. Pri tem je bila predvsem poudarjena izdelava skupnih elementov za formiranje cen osnovnih naftnih derivatov. Ugotovljeno je bilo, da so odprta še skoraj vsa vprašanja (pariteta med posameznimi energetske viri, standardi porabe in vpliv svetovnih cen energetskega virov). Osnova za izdelavo skupnih elementov naj bi bile smernice iz dolgoročne ekonomske stabilizacije za področje naftnega gospodarstva, vendar se uresničevanje teh dogovorov sploh ne realizira.

Posebno pozornost smo posvetili uvozni problematiki na področju surove nafte, naftnih derivatov in zemeljskega plina ob novih sistemskih ukrepih za ekonomske odnose s tujino.

Ugotovili smo, da se pojavljajo pri izvajanju novih predpisov posamezne nejasnosti — licitacije za uvoz nafte in naftnih derivatov, zagotavljanje deviz za odobreni uvoz, organiziranje in koordiniranje pri nastopu na tujih tržiščih itd.

Medsebojne informacije smo izmenjali tudi v zvezi s planskimi aktivnostmi za obdobje 1986—1990. Gostitelji so nam pokazali skladišče naftnih derivatov pri Smederevu in poskusno vrtino pri Požarevcu, kjer so že odkrili določene količine surove nafte.

Razgovori so potekali v prijateljskem vzdušju, medsebojnem razumevanju ter z željo, da jih organiziramo bolj pogosto oziroma da za posamezna vprašanja pripravimo razgovore v ožjih krogih, udeležijo pa naj se jih strokovnjaki za posamezna področja.

F. P.

Zanimiv in koristen posvet

Delovna organizacija Zemeljski plin, Geološki zavod Ljubljana in INA Nafta Lendava že nekaj časa opravljajo raziskave v Sloveniji, da bi odkrili in usposobili podzemeljske sloje za skladiščenje zemeljskega plina. Da bi raziskovalna dela potekala čim bolj koordinirano in da bi bilo tveganje raziskav čim manjše, so proti koncu februarja sklicali sestanek, na katerem so pregledali dosežke in ugotovitve ter se dogovorili o nadaljevanju raziskav.

Posvetovanja so se udeležili strokovnjaki iz Slovenije, Hrvaške in Vojvodine, med njimi tudi trije univerzitetni profesorji, razgovori, ki so pokazali, kje smo in koliko smo naredili, pa so bili zanimivi za vse prisotne, tudi za tiste, ki se z nalogami ne ukvarjajo aktivno.

Za boljše delo v skladiščih

Kadrovska služba DO Trgovina je pripravila po programu Petroluniona seminar za delavce v skladiščih. Predavali so delavci Petrola, ki so v 30 urah predavanj spregovorili o poslovanju skladišč, opremljenosti in opremi, o skladiščenju, o manipulaciji s tekočimi gorivi, strojnem parku v skladiščih in instalacijah, transportu, pa o samoupravnem družbeni ureditvi, blagovnem prometu, o osnovah obdelave podatkov ter o varstvu pri delu in požarni varnosti.

Podoben seminar so pripravili že pred petimi leti, vendar je bil enostavnejši. Tokrat je bilo delo bolj poglobljeno, slušatelji so bili razdeljeni v tri skupine — v eni so bili poslovodje, v drugi pomočniki in v tretji skladiščniki, predavatelji so si pomagali z avdiovizualnimi sredstvi, pouk o požarni varnosti in varnosti pri delu pa se je odvijal na osnovi praktičnega dela. Iz teh dveh predmetov so slušatelji opravljali izpit, ob koncu programa pa so dobili potrdilo, da so sodelovali na seminarju.

Ker je delo v večini Petrolovih skladišč zastarelo, se je pojavila ideja, da bi si skladiščniki ogledali skladišča naftnih organizacij v drugih republikah, nekateri pa so predlagali, da bi bili seminarji vsako leto. Vendar bi bilo to verjetno predragost, vsakih nekaj let pa bi bila taka srečanja potrebna.

Seminar je bil v Podvinu, kjer Petrol že dolga leta prireja svoje seminarje. Ker hotel pozimi ni zaseden, je uprava ponudila oskrbo po polovični ceni, poleg tega so tudi pogoji za delo zelo dobri.

J. K.

Naš smučarski dan

Revizija beneficirane delovne dobe

V letu 1985 je bil sprejet sklep o reviziji del v javnem cestnem prometu, na katerih se zavarovalna doba šteje s povečanjem. Sklep zavezuje vse delovne organizacije javnega cestnega prometa, da do 31. 12. 1987 pripravijo in predložijo SPIZ strokovno dokumentacijo — elaborat, sicer bo prenehalo štetje zavarovalne dobe s prvim dnevom naslednjega meseca. Seveda mora biti elaborat izdelan na podlagi dejanskega stanja in s takim dokaznim gradivom, ki bo opravičil vsaj dosedanjo benefikacijo, če že ne bomo uspeli izenačiti beneficirane delovne dobe z dobo v drugih republikah. Na videz imamo pred seboj še dovolj časa za pripravo elaborata, dejansko pa nam ga že skoraj zmanjkuje, saj taka študija zahteva spremljavo in obdelavo podatkov v različnih letnih obdobjih in zbiranje dokumentacije v letih, ko je bil že uveden beneficirani staž. Premalo je samo ugotavljanje, da ni storjenega ničesar za izboljšanje življenjskih pogojev voznikov, razen morda nekoliko udobnejša in novejša vozila, pa boljši sedeži. Invalidnost se veča, ker so se nekateri faktorji, ki vplivajo na delo voznikov, še poslabšali.

Za obnovitev zahtevka je določena Poslovna skupnost Avtoprevoznništvo v Ljubljani. Sindikat in SPIZ zavzemata stališče, da je potrebno v elaborat vključiti vse, ki upravljajo s prevoznimi sredstvi tudi v delokrogih, kjer beneficirana doba še ni bila priznana.

Imenovana je delovna skupina po zvrsti dejavnosti in izbranimi reprezentančnimi delokrogi. Za področje prevoza nevarnih snovi je imenovan predstavnik TIB. Skupno s Poslovno skupnostjo mora opredeliti vsebino elaborata, ugo-

toviti najugodnejšega izvajalca elaborata in pripraviti finančno konstrukcijo.

Administrativno tehnična in druga potrebna opravila bo opravljala delovna skupnost strokovne skupnosti.

Delovna skupina je z delom pričela in vas bomo z zanimivostmi s tega področja obveščali.

-čič-

NAČRTOVANJE V NAFTNO-PLINSKEM GOSPODARSTVU JUGOSLAVIJE

V novem srednjeročnem obdobju naj bi povečali letni uvoz surove nafte samo za milijon ton, skupna poraba pa naj bi znašala 16 milijonov ton.

Bolj naj bi se povečala poraba zemeljskega plina, ki naj bi dosegla 14,5 mlrd m³ (leta 1985 je znašala 6 mlrd m³), od katerih naj bi dobili okoli 5 mlrd m³ z domačih plinskih polj.

Od skupnih planiranih investicij, ki znašajo 825 mlrd dinarjev, naj bi porabili za proizvodnjo nafte in plina 563 mlrd dinarjev, za predelavo 112 mlrd dinarjev in za transport 150 mlrd dinarjev.

Morali si bomo prizadevati, da bo ostala proizvodnja domače nafte na današnji višini in da bomo dosegli predvideno povečanje proizvodnje domačega zemeljskega plina. Rafinerije nameravajo z večjim vlaganjem izboljševati kvaliteto svojih proizvodov, medtem ko so povečane vsote denarja za transport namenjene širjenju magistralnih plinovodov in celotnega plinskega omrežja.

Skupni plan naftno-plinskega gospodarstva za obdobje 1986—1990 bo seštevek planov republik in pokrajin.

Prijetno srečanje

Tudi letos smo doživeli uspel smučarski dan na Sviščakih pod beloglavim Snežnikom.

V lepem sončnem vremenu (vsaka čast Transportovcem, saj je bil to edini lep dan v tednu) smo se za ogrevanje zapodili po dobro pripravljenem smučišču. Tudi tu nas je čakalo prijetno presenečenje, saj so zloglasni »kuclji« izginili. Nekateri so na jezo organizatorjev preizkušali smuči na progi, rezervirani za tekmovanje. Po dobro pripravljeni progi za veleslalom, se je spustilo okrog 60 tekmovalk in tekmovalcev. Poleg takih z motom »važno je sodelovati«, je bila večina močno zagnana in rezultati kažejo, da nas tekmovalni duh še ni zapustil. Transportovci so imeli več sreče z organizacijo, kot s tekmovanjem. Fantje s črpalk so vozili z bencinom in tako osvojili prva tri mesta, medtem ko so dizlaši (Transportovci) morali priznati premoč Istra-benza. Nekateri so govorili o turbo dieslu... Ne vemo, kako bi bilo, če ne bi eden izmed favoritov odstopil, vendar pa smo prepričani, da bo revanš že v Cerknem na sozdovi tekmi.

Po tekmovanju je teknil pasulj, kako je bil dober pa vedo samo tisti, ki so bili pri vojakih. Tudi bistriški krofi in vino z Obale so se prilegli. Nekaj kritik smo Istra-benzovci slišali na račun, ker nismo pripekljali s seboj nežnega spola. Prostor v avtobusu je še bilo. Tako pa je bil obračun na snegu le med dekleti iz Transporta, in sicer je bila najhitrejša Danica Poročnik, druga Vanda Trebec in tretja Andreja Hrvatina. Pri fantih pa je bil najhitrejši Klavdij Požar, drugi Jovo Avramović in tretji Rudolf Boltežar — vsi Istra-benz. Zmagovalci so dobili namesto medalj lično smučko na podstavku, posebno darilo, večjo

smučko pa je organizator izročil Istra-benzu za to srečanje.

Ob tej priliki bi se prijatelj iz Transporta v imenu našega kolektiva še enkrat zahvalil za odlično organizacijo in prijetno srečanje na snegu ter zaželel nasvidenje v prihodnjem letu.

M. B.

NAJBOLJ INTENZIVNO V DRAVSKEM PODROČJU

V skladu z dolgoročno raziskovalno politiko se je INA Naftaplina intenzivno lotila dela na raziskovalnih lokacijah. Po načrtu bi morali izvrtati 109.500 m, od tega 97.300 m v panonskem bazenu in 30.200 m na dnu Jadrana. Največjo aktivnost usmerjajo v dravsko področje, kjer naj bi izvrtali 54.500 m, v savsko, kjer bi morali narediti 21.300 m vrtin in v slavonsko-sremsko, kjer bodo izvrtali 3500 m. Intenzivna dela načrtujejo tudi na Jadranu. Na področju dolgootoškega bazena bodo raziskovali skupaj z ameriškim Chevronom in posneli 3600 km seizmičnih profilov. Izdelali bodo tudi geološke študije, ki bodo služile pri determiniranju naftno-geoloških pogojev tega prostora.

Po geološko-geofizičnem delu bodo na področju Dubrovnika naredili globoko raziskovalno vrtino, nalogo pa bošta opravila Naftaplina in Texaco. Poleg tega pričakujejo, da bo kmalu zaključena pogodba z Jugopetrolom o raziskovanju morskega dna v jadranskem delu Črne gore. Na tem področju bodo letos snemali seizmične profile ter na osnovi podatkov določili mesto za raziskovalne vrtine.

Reševanje avtocisterne s 7300 litri kurilnega olja

Vsak dan beremo o nesrečah, ki vplivajo na čistočo človekovega okolja, januarja pa se je prevrnila cisterna, napolnjena s 7300 litri olja, ki bi prav tako lahko povzročila ekološko onesnaženje. Nesreča se je pripetila na cesti Šalovci—Markovci ob 10.30, ko se je voznik avtocisterne srečeval z osebnim vozilom in pri tem zapeljal na rob asfaltne prevleke, ki je pod težo cisterne popustila, desna kolesa cisterne pa so se znašla na neutrjeni bankini. Vozilo je takoj potegnilo v meter in pol globok jarek. Hitrost je znašala komaj 40 km/h, zato vozilo potem, ko je padlo na bok, ni drselo naprej in ni poškodovalo plašča cisterne ter se kurilno olje ni razlilo. Nesreča se je pripetila kakšnih 30 m za potokom in če bi se olje razlilo, intervencija pa ne bi bila pravočasna, bi olje verjetno steklo v potok, ki v spodnjem toku preide na madžarsko ozemlje. K sreči tudi voznik ni bil poškodovan, čeprav sta kabina in prostor za črpalko močno stlačena, krmilni mehanizem pa strgan.

Obvestilo o nesreči je pripelo v skladišče Petrola ob

10.40. Referent prodaje in vodja požarno-varnostne službe sta takoj obvestila PM Murska Sobotna in občinsko gasilsko zvezo Murska Sobotna. PM pa je poklicala v akcijo tudi svojega prometnega inšpektorja. Po dogovoru med predstavniki Petrola in občinske gasilske zveze so na kraj nesreče takoj poslali specialno vozilo za gašenje, ki je opremljeno s črpalko za prečrpavanje vnetljivih tekočin in prazno cisterno. Organi PM so ob prihodu zaprli cesto in preusmerili promet. Obvestili so tudi cestno podjetje, da bi pripravilo tovornjake in bager, če bi se tekočina razlila in bi bilo potrebno zemljo odkopati.

Vzpostavili so tudi UKW zvezo med krajem nesreče in OGZ. Predstavniki Petrola, OGZ ter inšpekcijskih služb so ugotovili, da cisterna ni bila prebita in da ni nevarnosti, da bi kurilno olje steklo v jarek in naprej v potok. Tako je ostalo dovolj časa za preudarno in pravilno ravnanje. Pri SGP Pomurje so naročili dvigalo, da bi po izčrpanju izvelklo cisterno in jo postavilo na cesto. Prvo prečrpavanje je opravila cisterna s svojo črpalko, tako

da je bilo izčrpanih 5000 litrov, ki so jih odpeljali v Osnovno šolo Markovci. Medtem so gasilci postavili svoj agregat in črpalko, da so potem, ko je pripeljala prazna cisterna, takoj nadaljevali s prečrpavanjem in izpraznili prevrnjeno cisterno. Delo je bilo dobro opravljeno, brez vsakega izlivanja kurilnega olja. Ves čas med prečrpavanjem in tudi pozneje, ko so vozilo izvelkli, je bilo v pripravljenosti vozilo za gašenje.

Vozila niso mogli hitro izvelči, ker se je avtodvigalo pokvarilo in so morali naročiti drugo, zaradi česar je bila akcija zaključena šele ob 17. uri.

Š. Jančarič
skladišče Murska Sobotna

TJULNJI IŠČEJO NAFTO

Sovjetski biologi so zdresirali tjulnje, da iščejo večje rezerve nafte in plina pod vodo in natančneje raziskujejo morsko dno. Te živali lahko plavajo do 600 m globoko in za celo uro ustavijo dihanje, usposobili pa so jih tako, da lahko odkrivajo nafto in plin, zbirajo primerke favne in flore in celo snemajo s specialnimi kamerami, ki jih imajo pritrjene na svoje telo.

Kuhar priporoča

FIŽOLOVA TORTA

sladkor	0,12 kg
orehi	0,15 kg
jajca	4 kom
orehi	0,03 kg

Priprava:

Sladkor mešamo z jajci toliko časa, da postane masa penasta in gosta.

Fižol skuhamo in pretlačimo. Dodamo orehe in dobro zmešamo. Tako dobljeno maso rahlo primešamo že pripravljene-

mu biskvitu. Zmes stresemo v namaščen in z moko posut model za torto in počasi pečemo pri zmerni temperaturi.

Ko je torta pečena, jo prerežemo in napolnimo z marmelado, posipamo s sladkorjem v prahu, lahko pa jo tudi okrasimo s čokolado in tolčeno sladko smetano.

ROŽIČEVA GIBANIČA

testo:

moka	0,50 kg
margarina	0,08 kg
mleko	0,30 l
sladkor	0,08 kg
rumenjaki	3 kos.
rum	0,01 l
kvas	0,03 kg
skorja limone	

nadev:

rožičeva moka	0,50 kg
mleko	0,05 l
med	0,15 kg
maslo	0,03 kg
sladkor	0,05 kg
skorja limone	1 kos
cimet	
jajce (za mazanje)	

Priprava:

Naredimo testo kot za vsako drugo kvašeno pecivo. Ko počiva, naredimo nadev.

Vrelo mleko prelijemo čez rožičevo moko, dodamo prekuhan med, maslo, sladkor in začimbe.

Testo razdelimo na majhne koščke, vsakega posebej razvaljamo na prst debelo, namažemo z nadevom in zvijemo kot rolado in damo v topel namaščen pekač. Pustimo, da malo počiva, nato pečemo 45 minut.

IZID ŽREBANJA nagradne križanke

Jure Šterk, Ljubljana
Katica Cafnik, Rafinerija
Tanja Čepon, DSSS SOZD
Nagrade je prispevala delovna organizacija Istra-benz.

Fotografije: M. Bricelj

NAGRADNA KRIŽANKA

PETROL	BEJENJE STEN KOT POKLIC	NAŠE NAJ- BOLJŠI ALPSKI SMUKAR	DEFEKT	SLOV. PEŠNIK (ALOJZ)	OVIMEK	IME GLASB. PEDAGOGA DARIANA	VNEMA, SKROMNOST (STARIN- SKO)						
SPORED	P	R	O	G	R	A	M						
ANTIČNA POVRATINA V SREDNJI GREIDI	L	O	K	R	I								
DRŽAVA V JUŽNI AMERIKI	E	K	V	A	D	O	R						
VRSTA KRATKEGA MEČA	S	P	A	D	A	SESTAVIL MARKO BERTONČEJ	DEL LETALA						
AM. SKLA- DATELJ MUSICALOV (JEROME)	K	E	R	N	"HODNIK" V RUDNIKU	KAREL ČAPEK	K	C	KRATICA ENE OD NEMEJ	VELIKA POPLAVA	PREPREKA	PREDI- VALC AFRISKE DRŽAVE	AKTINIJ
NAJSVET- LETA ZVEZDA V "ORLU"	A	T	A	R	ŠPRANJA SAMO- RASLOST RASTLIN		R	A	Z	P	O	K	A
RAJKO RANFL	R	R	K	O	S	I	T	R	O	V	I	K	
RAHLO, MEDLA SVETLOBA	S	O	J	VODNIK VRSTA TROBILA	V	A	L	E	N	T		N	NENADNO MOENO ZVIŠANJE CEN
TUR	T	V	O	R	SOPROG KOPANJE	M	O	Ž	OPIS, PRIKAZ	O	R	I	S
KRAJ, KJE JE POKO- PAM INAN TAVEČAR	V	I	S	O	K	O	NEUMNICA	VRH V KARA- VANKAH	SL. FILOZOF (JANKO) Ž.IME	P	A	K	
BALZACOV ROMAN	O	Č	E	G	O	R	I	O	T	HERMAN VOGEL	KOBALT PRIRODA	K	O
	P	O	D	L	E	H	N	I	K				
	ZAČEMBA, KI DA JEDI PRIDETEN VONJ	D	I	Š	A	V	A	IGRALKA TKAČEVA	ZAHODNO- NEMEKO PRISTA- NICE				
	"KAPITAN" V VESOLJ- NEM PO- TOPU	N	O	E	PTIČ SEVERNIM MORIJ	ZNAK V HOROSKOPU	R	A	R				
	LITERARNI NAZIV ZA DIVJO RACO	O	T	V	A	AM-BOKSAR (MOHAMMED) ORANJE	A	L					
	SKUPINA SKAL	S	K	A	L	O	V	J	E				
	TANTAL	T	A	KROŽNO MASELJE V AFRIKI	R	A	A						

PETROL

Glasilo delavcev združenih delovnih organizacij v sestavi SOZD Petrol

Ureja uredniški odbor:

Marinka Biček, Minka Demšar, Bojan Marn, Rajko Muljavec, Cvetka Pisar, Ada Valenčič

Odgovorni urednik Aleš Peternel

Urednik Jelka Žmuc-Kušar

Tehnični urednik, lektor in korektor:

Jelka Žmuc-Kušar

Naslov uredništva

SOZD Petrol, Ljubljana, Titova 66
Telefon 312 755

REŠITEV KRIŽANKE

SMRTNIK TETRAPAK

EMIGRANT ZEN EVA

ONA ZETA

ST ZEC NP

LOLEK ZGRADBA

EMIL TELEMAR

DORE UTEŠITEV

ERIN ŽE IZA

CIKANJE REVIR

ČOP ED ME

KI NAGEL

AKT PONI

STOG LOS

TENORIST ATENTAT

Prišli - odšli

Prišli:

DO Trgovina z naftnimi derivati
TOZD Trgovina Celje

PE drobna prodaja — Marija Še-
ligo, prodajalka

PE debela prodaja — Mihael Žu-
raj, gasilec, Bojan Leskovšek,
pomočnik skladiščnika avtomate-
riala

TOZD Trgovina Ljubljana

PE drobna prodaja — Hermina
Beličič, referent prodaje na
drobno, Martin Pošebal, prodaj-
alec, Miroslav Volčini, prodaj-
alec, Sašo Sili, prodajalec

TOZD Trgovina Maribor

PE drobna prodaja — Bogdan
Fuks, prodajalec

DO Istra benz

Urban Obreza, vodja strojnih in
instalacijskih del, Evgen Šturm,
prodajalec, Silvan Kukanja,
prodajalec, Boris Rebula, prodaj-
alec

DO Transport Ilirska Bistrica

TOZD Tovorni promet

Damir Dodič, voznik, Nevesin
Host, voznik, Dino Lukšič, voznik,
Davor Rožman, voznik,
Leon Skok, voznik, Josip Štem-
berger, voznik, Franc Volk, voznik,
Stojan Žele, voznik, Rafael
Žele, voznik, Dolores Šajn, taj-
nica TOZD za DČ

Odšli

DO Trgovina z naftnimi derivati
TOZD Trgovina Brežice

PE drobna prodaja — Dušan
Strojin, prodajalec

TOZN Celje

PE drobna prodaja — Marija Ži-
gart, snažilka, Ciril Kolar, po-
močnik poslovdje

TOZD Trgovina Kranj

PE drobna prodaja — Marko Ma-
ček, prodajalec

TOZD Trgovina Maribor

PE drobna prodaja — Branko Ja-
ger, prodajalec

DO Istra-benz

Gemijano Božjeglav, vodja OZD
skladišče Sermin, Robert Žerjal,
pripravnik, Rino Krmac, prodaj-
alec

DO Rafinerija mineralnih olj

Slobodan Đorđević, vodja kad-
rovsko splošnega sektorja, Mi-
roslav Šauperl, pleskar sodov,
Boris Žirovnik, rafiner

DO Transport Ilirska Bistrica

TOZD Avtoservis

Dolores Šajn, pripravnica, Mar-
jan Kalister, obratovodja, inva-
lidska upokojitev, Ivan Toma-
žič, avtoklepar, Goran Iskra,
rezkalec, Dušan Rolih, strugar,
Robert Šuštar, avtomehanik,
Aleš Brne, avtomehanik, David
Penko, avtomehanik, Roman
Hostinger, avtomehanik

DO Gostinstvo

TOZD Motel Lom

Miftarij Šeššet, zunanji delavec,
Justi Verbič, kuharica, pokoj,
Stevo Verič, natak, Alojz Žni-
daršič, natak